

**PROTOKOL O POSTUPANJU I SURADNJI IZMEĐU
ZDRAVSTVENOG SUSTAVA, SUSTAVA SOCIJALNE SKRBI
I KAZNENO-REPRESIVNOG SUSTAVA PRI TRETMANU
OSOBA S PROBLEMOM OVISNOSTI O DROGAMA**

HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

Zagreb, prosinac 2025.

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Cilj Protokola	5
3. Nadležna tijela i ustanove koje sudjeluju u tretmanu i skrbi	5
3.1 Nadležna tijela i ustanove koje pružaju skrb i tretman za ciljane skupine	5
4. Načela rada s pojedinim ciljanim skupinama	6
4.1 Osobe s problemom ovisnosti o drogama	6
4.2 Žene, trudnice i roditelje s problemom ovisnosti o drogama	7
4.3 Djeca čiji roditelji/skrbnici imaju problem ovisnosti o drogama	7
4.4 Djeca i maloljetne osobe koje eksperimentiraju sa sredstvima ovisnosti	8
5. Postupanje i obveze nadležnih tijela, ustanova i drugih čimbenika pri pružanju skrbi i tretmana u odnosu na pojedine skupine korisnika	9
5.1 Osobe s problemom ovisnosti o drogama	9
a. Hrvatski zavod za socijalni rad	9
b. Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti i bolnički sustav	10
c. Terapijske zajednice, udruge, domovi i prihvatilišta	10
d. Zatvorski sustav i probacija	11
e. Policija /sudovi/ državno odvjetništvo	12
5.2 Žene, trudnice i roditelje s problemom ovisnosti o drogama	12
a. Hrvatski zavod za socijalni rad	12
b. Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti i bolnički sustav	13
c. Terapijske zajednice, udruge, domovi i prihvatilišta	14
d. Zatvorski sustav i probacija	15
e. Policija /sudovi/ državno odvjetništvo	15
5.3 Djeca čiji roditelji / skrbnici imaju problem ovisnosti o drogama	16
a. Hrvatski zavod za socijalni rad	16
b. Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti i bolnički sustav	17
c. Terapijske zajednice, udruge, domovi i prihvatilišta	17
d. Zatvorski sustav i probacija	18
e. Policija/ sudovi/ državno odvjetništvo	18
5.4 Djeca i maloljetne osobe koje eksperimentiraju sa sredstvima ovisnosti	18
a. Hrvatski zavod za socijalni rad	18
b. Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti i bolnički sustav	19
c. Terapijske zajednice, udruge, domovi i prihvatilišta	20
d. Zatvorski sustav i probacija	21
e. Policija/ sudovi/ državno odvjetništvo	22

6. Suradnja i razmjena informacija između nadležnih tijela i ustanova koje sudjeluju u pružanju skrbi i tretmana	22
7. Završne odredbe	23

1. Uvod

Tretman ovisnosti o drogama podrazumijeva sve strukturirane intervencije, farmakološke i/ili psihosocijalne, usmjerene na pomoć osobama koje koriste droge s ciljem unapređenja njihovog psihološkog, zdravstvenog i socijalnog statusa. Tretman osoba koje zlorabljavaju droge primarno se provodi u zdravstvenom sustavu, a određeni oblici psihosocijalnog tretmana provode se i u sustavu socijalne skrbi, terapijskim zajednicama i udrugama te unutar zatvorskog i probacijskog sustava.

Razlozi za donošenje ovog Protokola proizašli su iz potrebe osiguranja integrirane i multisektorske suradnje unutar te između različitih sustava koji provode tretmanske intervencije za osobe s problemom ovisnosti o drogama u okviru ustanova zdravstvenog, socijalnog i kazneno-represivnog sustava, a osobito za ciljane skupine žena, trudnica odnosno roditelja s problemom ovisnosti o drogama, maloljetnika koji eksperimentiraju s drogama te djece čiji roditelji koriste droge.

Naime, veliki broj žena s problemom ovisnosti o drogama izložen je značajno većoj stigmatizaciji od strane društava, nasilju, zaraznim i drugim kroničnim te psihičkim bolestima, a usluge i programi tretmana u zajednici usmjereni prema ovoj ciljanoj skupini zahtijevaju jače povezivanje svih sustava uključenih u njihovu provedbu. Maloljetnici koji konzumiraju psihoaktivne tvari često su u riziku razvoju problema u ponašanju, stoga su ova skupina i skupina djece čiji roditelji konzumiraju droge rizične skupine radi mogućih negativnih posljedica na njihovo psihičko i fizičko zdravlje te socijalni razvoj. S druge strane, maloljetnici koji eksperimentiraju s drogama u riziku su od razvoja problema u ponašanju, uključujući počinjenje kažnjivih djela, te je od posebne važnosti osigurati pravovremeno i usklađeno postupanje nadležnih tijela vezano uz ovu skupinu.

Postupanje prema skupinama koje obuhvaća ovaj Protokol provodi se u skladu sa sljedećim propisima: Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama („Narodne novine“, broj 76/14), Zakon o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 18/22, 46/22, 119/22, 71/23, 156/23 i 61/25), Obiteljski zakon („Narodne novine“, br. 103/15, 98/19, 47/20, 49/23 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 156/23), Zakon o zdravstvenoj zaštiti („Narodne novine“, br. 100/18, 125/19, 147/20, 119/22, 156/22, 33/23, 36/24 i 102/25), Prekršajni zakon („Narodne novine“, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18 i 114/22), Zakon o sudovima za mladež („Narodne novine“, br. 84/11, 143/12, 148/13, 56/15 i 126/19), Zakon o izvršavanju kazne zatvora („Narodne novine“, br. 14/21 i 155/23), Zakon o probaciji („Narodne novine“, broj 99/18), Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje („Narodne novine“, broj 133/12), Kazneni zakon („Narodne novine“, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15 - ispravak, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24 i 136/25), Zakon o podacima i informacijama u zdravstvu („Narodne novine“, broj 14/19), Zakon o liječništvu („Narodne novine“, br. 121/03 i 117/08), Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, br. 80/13, 137/13, 98/19, 33/23 i 105/25), Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 - pročišćeni tekst, 91/12 - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19 - Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 130/20 - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 80/22, 36/24. i 72/25), Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“, br. 70/17, 126/19, 84/21, 114/22 i 36/24), Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti

podataka („Narodne novine“, broj 42/18), Zakon o djelatnosti socijalnog rada („Narodne novine“, br. 16/19 i 18/22), Zakon o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, broj 96/25), Zakon o zaštiti prava pacijenata („Narodne novine“, br. 169/04 i 37/08 – Odluka i Rješenje Ustavnog suda), međunarodnim ugovorima, i drugim propisima kojima se uređuju prava i obveze ciljanih skupina koje su predmet ovog Protokola.

2. Cilj Protokola

Cilj Protokola je osigurati pravodobno i usklađeno postupanje nadležnih tijela prilikom pružanja skrbi i tretmana skupinama osoba s problemom ovisnosti o drogama, a osobito trudnicama/rodiljama/majkama s problemom ovisnosti o drogama, djeci čiji roditelji imaju problem ovisnosti o drogama te maloljetnicima koji eksperimentiraju s drogama od strane nadležnih tijela zdravstvenog sustava, sustava socijalne skrbi i kazneno-represivnog sustava.

Protokolom se definiraju, u skladu s važećim zakonskim propisima, nositelji obveza i načini postupanja prema gore navedenim ciljanim skupinama, oblik, način i sadržaj suradnje između nadležnih tijela i ustanova koje sudjeluju u pružanju skrbi i tretmanu te način razmjene informacija među ustanovama (zdravstvenog sustava, sustava socijalne skrbi, zatvorskog i probacijskog sustava) u cilju pravodobne i učinkovite intervencije, zaštite i skrbi korisnika.

3. Nadležna tijela i ustanove koje sudjeluju u tretmanu i skrbi

3.1 Nadležna tijela i ustanove koje pružaju skrb i tretman za ciljane skupine

Temeljni oblik organizacije tretmana ovisnosti o drogama u Hrvatskoj je izvanbolničko liječenje koje se provodi u službama za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti županijskih zavoda za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu: Službe). Osim izvanbolničkog liječenja, provodi se i bolničko liječenje te tretman na specijaliziranim odjelima za liječenje ovisnosti.

U sustavu socijalne skrbi dva osnovna tipa ustanova sudjeluju u provođenju mjera vezanih za područje ovisnosti o drogama. To su ustrojstvene jedinice Hrvatskog zavoda za socijalni rad (u daljnjem tekstu: HZSR) i pružatelji socijalnih usluga. U sustavu socijalne skrbi roditeljima/skrbnicima određuju se mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u odnosu na dijete i/ili pružaju socijalne usluge djeci iz rizičnog obiteljskog okruženja ili djeci i mladima rizičnog ponašanja. Važna uloga HZSR je u provođenju posebnih obveza koje može uvjetovati državni odvjetnik za mladež u pretpripremnom postupku, ili kada ih izriče sud kao odgojnu mjeru kada je maloljetnik ili mlađi punoljetnik počinio prekršaj ili kazneno djelo povezano s drogom. Također, za osobe s problemom ovisnosti koje se može motivirati za potpuno odvikavanje postoji mogućnost pružanja socijalnih usluga kod pružatelja socijalnih usluga.

U zatvorskom sustavu se, uz farmakoterapiju koju provode zdravstveni djelatnici, pruža i široki spektar psihosocijalnih intervencija, koje se primjenjuju sukladno individualnim potrebama osoba s problemom ovisnosti te sukladno mogućnostima pojedinog kaznenog tijela (primjerice, grupne psihosocijalne intervencije moguće je provesti samo u većim kaznenim tijelima). U slučaju nedostupnosti određene intervencije/programa u jednom kaznenom tijelu, zatvorenika se može premjestiti u drugo kazneno tijelo gdje je tretman dostupan. U organizaciji tretmana osoba s problemom ovisnosti koje su počinile kazneno djelo sudjeluju i probacijski uredi koji nadziru izvršavanje izrečenih alternativnih sankcija. Probacijska služba izvršava sigurnosne

mjere i posebne obveze liječenja od ovisnosti određene od strane državnog odvjetnika, ili od strane suda uz rad za opće dobro na slobodi, uvjetnu slobodu, djelomičnu uvjetnu osudu ili uvjetni otpust. Probacijska služba upućuje osobe s izrečenom posebnom obvezom odnosno sigurnosnom mjerom liječenja od ovisnosti u različite programe liječenja u lokalnoj i regionalnoj zajednici ili u terapijske zajednice.

U skrbi za osobe s problemom ovisnosti važnu ulogu imaju i tijela kazneno-represivnog sustava, i to: policija, sudovi i državno odvjetništvo, te tijela koja pružaju zaštitu ljudskih prava djece i promiču rodnu/spolnu ravnopravnost kao što su Pravobraniteljica za djecu te Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

4. Načela rada s pojedinim ciljanim skupinama

4.1 Osobe s problemom ovisnosti o drogama

Tretman ovisnosti o drogama podrazumijeva različite psihoterapijske, farmakološke i psihosocijalne intervencije, usmjerene na smanjenje uporabe ili poticanje apstinencije, a koje su na raspolaganju osobama koje koriste psihoaktivne tvari s ciljem poboljšanja njihovog psihološkog, zdravstvenog i socijalnog statusa. Osobe s problemom ovisnosti o drogama prvenstveno se liječe u zdravstvenom (bolničkom i izvanbolničkom) i zatvorskom sustavu, a određeni oblici psihosocijalnog i rehabilitacijskog tretmana provode se u sustavu socijalne skrbi, terapijskim zajednicama, udrugama te u zatvorskom i probacijskom sustavu.

Provođenje programa tretmana u bolnicama uključuje postupak stabilizacije psihičkog stanja, detoksikacije (od opijata, metadona, buprenorfina, sedativa, alkohola), testiranje podnošenja apstinencije s farmakoterapijom ili bez nje, testiranje adekvatne doze metadona, postupak transfera s nižih doza metadona na buprenorfin ili naltrekson, postupak transfera s visokih doza metadona na buprenorfin (s pomoću privremene supstitucije s MST cont.), revidiranje terapije i psihičku stabilizaciju zbog komorbiditetnih komplikacija te prevenciju relapsa. Planira se titracija adekvatne psihofarmakoterapije te edukacija bolesnika o istoj u kontekstu njihovog liječenja. Bolničko liječenje traje od 16 dana (u Kliničkom bolničkom centru Sestre milosrdnice) do tri mjeseca (u Klinici za psihijatriju Vrapče i Klinici za psihijatriju Sveti Ivan) te više od tri mjeseca u Županijskoj specijalnoj bolnici Insula.

U izvanbolničkom tretmanu ovisnosti provode se dijagnostički postupci za procjenu radi li se o zlouporabi ili ovisnosti o drogama. Ti postupci obuhvaćaju prve i kontrolne psihijatrijske preglede, suportivnu psihoterapiju, radnu modifikaciju ponašanja, obiteljsko savjetovanje, obiteljsku psihoterapiju, rad na motivaciji, psihoedukaciju, redovita testiranja urina na prisustvo metabolita droga te ostale individualne potrebne postupke liječenja.

Osobe lišene poslovne sposobnosti se uključuju u tretman u pratnji i u dogovoru sa skrbnikom te se sva komunikacija vezana za uključivanje, tijek i postupak tretmana obavlja sa skrbnikom/zakonskim zastupnikom.

Terapijski tretman provodi se prema programu terapijske zajednice, u okviru grupne i individualne terapije (psihoedukacija, motivacijski intervju, radno-okupacijska terapija, savjetovanje, psihološka pomoć i podrška i terapija po načelima kognitivno-bihevioralne terapije) te obiteljsko savjetovanje (individualni i grupni rad).

Osnovno načelo suzbijanja zlouporabe droga u zatvorskom sustavu je istovjetno onome u zajednici, a to je smanjenje ponude i potražnje droga, što uključuje mjere prevencije ovisnosti, prepoznavanja i tretmana osoba s problemom ovisnosti te sprječavanja konzumacije droge i drugih psihoaktivnih supstanci. Vrste programa koji se provode u zatvorskom sustavu su: motivacijski intervjui, intervencije u području smanjivanja štetnih posljedica zlouporabe droga, farmakoterapija (uključujući farmakoterapiju opijatskih ovisnika metadonom i buprenorfinom), psihijatrijski tretman dualnih poremećaja, individualni psihosocijalni tretman ovisnosti koji uključuje intervencije i metode iz područja psihosocijalnog i socijalno-pedagoškog tretmana, grupni psihosocijalni tretman ovisnosti po principu klubova liječenih ovisnika (KLO) odnosno modificirane terapijske zajednice, grupni psihosocijalni tretman kroz provođenje strukturiranog programa temeljenog na kognitivno-bihevioralnom pristupu (program Prevencija ovisničkog recidiva treningom i osnaživanjem - PORTOs), kontrola apstinencije, upravljanje poželjnim ponašanjem pozitivnim i negativnim potkrepljenjem (*Case management*), opći programi tretmana (uključivanje u radne i radno-okupacijske aktivnosti, organizirano provođenje slobodnog vremena i izobrazbe), posebni programi tretmana kojima se odgovara na druge kriminogene i nekriminogene terminske potrebe (pr. psihosocijalni tretman nasilnog ponašanja, trening socijalnih vještina, unaprijeđivanje roditeljskih kompetencija i dr.) te priprema postpenalnog prihvata, uključujući kontinuitet tretmana nakon otpusta. Probacijski sustav nadzire izvršavanje provođenja alternativnih sankcija.

4.2 Žene, trudnice i roditelje s problemom ovisnosti o drogama

Žene, trudnice i roditelje s problemom ovisnosti imaju veću potrebu za antenatalnom i postnatalnom stručnom podrškom i posebnim intervencijama tretmana od ostalih skupina te kod ovih skupina korisnika treba njegovati multidisciplinarni i multisektorski pristup. Navedena potreba postoji zato što vrlo često trudnice iz straha da im se ne oduzme dijete ali i zbog stigmatizacije ne otkrivaju da imaju problem ovisnosti. Ujedno, za ovu skupinu ne provodi se rutinski probir u trudnoći u odnosu na ovisnost te je za njih bitno testiranje na spolno prenosive bolesti (hepatitis, HIV, tuberkuloza), ultrazvučna provjera gestacijske dobi (često nekontrolirana ili neredovito kontrolirana trudnoća), utvrđivanje opstetričkih i fetalnih rizika uz naglasak na multidisciplinarni pristup u antenatalnoj skrbi.

Nadalje, vrlo je visoki rizik razvoja apstinencijskog sindroma kod novorođenčadi, a eventualno smanjenje terapije tijekom trudnoće može biti rizično kako za majku tako i za dijete te je nužna suradnja između ustanova za liječenje ovisnosti i ustanova za ginekologiju i porodništvo kako bi se na vrijeme pružila adekvatna medicinska pomoć majci i djetetu. S tim ciljem provodi se procjena kliničkog statusa novorođenčadi i indikacije za prijam u jedinicu intenzivnog liječenja novorođenčadi.

Prilikom uključivanja ove ciljane skupine u neki oblik tretmana ovisnosti i povezane skrbi, treba izvršiti procjenu stanja te izraditi individualni plan i program tretmana i podrške. Uz navedeno, neophodno je pružanje informacija o dostupnim uslugama, uključivanju i sudjelovanju u terapijskim programima, obavješćivanje o načelima povjerljivosti, odnosno pojašnjenjima o slučajevima kada treba informacije proslijediti drugim službama na postupanje - u slučajevima nasilja, zanemarivanja/zlostavljanja djece ili najave počinjenja kaznenog djela.

4.3 Djeca čiji roditelji/skrbnici imaju problem ovisnosti o drogama

Zlouporaba ili ovisnost roditelja o drogama se smatra čimbenikom razvojnog rizika za dijete. Pravovremeno prepoznavanje rizika i primjereno odgovaranje na djetetove potrebe doprinosi

smanjenju tih razvojnih rizika. To zahtijeva pravovremeno djelovanje nadležnih tijela u odnosu na obitelj u riziku, odnosno roditelje s problemom ovisnosti i njihovu djecu. Djeci je potrebna podrška u suočavanju i nošenju s utjecajem roditeljske ovisnosti o drogama u svakodnevnom životu. Pri tome je osobito važno osigurati podršku emocionalnoj i fizičkoj sigurnosti i dobrobiti djeteta, razvoju njegovog samopoštovanja i psihološke otpornosti. Potrebno je dijete osnažiti i informirati o tome kome se može obratiti radi pomoći i podrške u slučaju potrebe te provoditi procjene potreba i razvojnih rizika djece čiji su roditelji osobe s problemom ovisnosti i planirati intervencije usmjerene zaštiti i dobrobiti prava djeteta. Djeci čiji su roditelji konzumenti droga treba osigurati jednak pristup uslugama koje su osigurane i drugoj djeci iz ranjivih skupina.

Nadalje, postupanje prema djeci treba se temeljiti na pravima i načelima Konvencije o pravima djeteta, a ona nalažu poštivanje načela zaštite djece od svih oblika diskriminacije te da djeca imaju pravo na život i razvoj u svim vidovima života. Također, prilikom donošenja svih odluka vezanih za djecu u fokusu mora biti dobrobit i najbolji interes djeteta. Djetetu koje je sposobno oblikovati vlastito mišljenje treba omogućiti slobodno izražavanje mišljenja o pitanjima koja se odnose na njega, te uvažavati to mišljenje u skladu s dobi i zrelošću djeteta.

4.4 Djeca i maloljetne osobe koje eksperimentiraju sa sredstvima ovisnosti

Za potrebe ovog Protokola, pod kategorijom maloljetnik smatra se sukladno Zakonu o sudovima za mladež osoba koja je navršila četrnaest godina, ali nije navršila osamnaest godina, a pod terminom dijete se smatra osoba mlađa od četrnaest godina. U postupanje prema njima treba uključiti nadležna tijela državne uprave, roditelje/skrbnike, službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, područne urede HZSR-a, općinsko državno odvjetništvo, kazneno-represivni sustav, nadležne doktore medicine specijaliste obiteljske (opće) medicine, djelatnike u odgoju i obrazovanju, adolescentne psihijatre, organizacije civilnog društva uključujući suradnju sa svim relevantnim dionicima koji doprinose dobrobiti biopsihosocijalnog stanja maloljetnika. Također, u okviru ove podskupine, postupanje se treba temeljiti na ključnim načelima i pravima Konvencije o pravima djeteta.

Tretman treba posebno prilagoditi njihovim specifičnim obilježjima s obzirom na to da su problemi adolescentne populacije vrlo često razvojne prirode jer u svom procesu odrastanja adolescenti uče prihvaćati vlastite uloge i formiraju svoj identitet. Stoga adolescentima u tretmanu treba omogućiti da riješe probleme razvojne prirode te je važno u njihov tretman uključiti i roditelje/skrbnike.

U zdravstvenom sustavu u odnosu na skupinu maloljetnika koji eksperimentiraju sa sredstvima ovisnosti provodi se obiteljski tretman, motivacijski razgovori, različiti oblici psihoterapije i testiranje urina, a na zahtjev nadležnih institucija provode se i mjere obveznog liječenja od ovisnosti u suradnji s područnim uredima HZSR-a.

U sustavu socijalne skrbi roditeljima/skrbnicima određuju se mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u odnosu na dijete i/ili se pružaju socijalne usluge djeci iz rizičnog obiteljskog okruženja djeci i mladima rizičnog ponašanja. Važna uloga područnih ureda HZSR-a i pružatelja socijalnih usluga je u provođenju posebnih obveza koje državni odvjetnik za mladež može uvjetovati u pretpripremnom postupku ili kada ih izriče sud kao odgojnu mjeru kada je maloljetnik ili mlađi punoljetnik počinio prekršaj ili kazneno djelo u vezi s drogom.

Maloljetnici se u zatvorskom sustavu nalaze na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod ili na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora. Maloljetnim osobama koje eksperimentiraju sa sredstvima ovisnosti u odgojnim zavodima i odjelima za izvršavanje maloljetničkog zatvora dostupan je isti spektar psihosocijalnih intervencija i programa kao i odraslim osobama lišenim slobode u zatvorskoj sustavu, pri čemu su teme, metode i načini provedbe prilagođeni potrebama ove specifične populacije. Radi izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora, djevojke se upućuje u Kaznionicu u Požegi, dok se mladiće upućuje u Kaznionicu u Turopolju i Kaznionicu u Valturi, ovisno o stupnju sigurnosti. Osim u navedenim statusima, maloljetnici se u zatvorskom sustavu nalaze i kao istražni zatvorenici. Prilikom donošenja odluke o izboru sankcije, kada se radi o maloljetnicima, po načelu oportuniteta, sudac za mladež može odrediti izvršavanje sankcije u ovlaštenoj terapijskoj zajednici za maloljetnike.

5. Postupanje i obveze nadležnih tijela, ustanova i drugih čimbenika pri pružanju skrbi i tretmana u odnosu na pojedine skupine korisnika

5.1 Osobe s problemom ovisnosti o drogama

a. Hrvatski zavod za socijalni rad

Područne ustrojstvene jedinice HZSR (županijske službe i područni uredi) osiguravaju za ovu skupinu korisnika:

- Informiranje osoba s problemom ovisnosti o dostupnim uslugama i tretmanima u sustavu socijalne skrbi i gdje ih je moguće dobiti.
- Inicijalni razgovor, savjetovanje i motiviranje osoba s problemima ovisnosti za uključivanje u izvanbolnički tretman ili bolničko liječenje u sustavu zdravstva.
- Sveobuhvatnu procjenu i planiranje, što uključuje procjenu stanja, potreba, rizika i snaga ovisne osobe i drugih članova obitelji ili osoba značajnih za korisnika.
- Po potrebi pružanje usluga savjetovanja i psihosocijalnog savjetovanja, omogućavanje smještaja radi provođenja rehabilitacijskih programa u terapijskim zajednicama do tri godine, smještaja u kriznim situacijama u udomiteljskim obiteljima ako osoba s problemom ovisnosti nema drugi smještaj, te u organiziranom stanovanju ako ispunjava uvjete propisane Zakonom o socijalnoj skrbi.
- Prema Zakonu o socijalnoj skrbi, omogućava se i pružanje usluga socijalnog mentorstva. Socijalni mentori su posebno educirani stručni radnici unutar Područnih ureda HZSR, koji kroz deset susreta u šest do osam mjeseci pomažu osobama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, mladima koji su napustili redovno školovanje ili koji imaju druge nepovoljne životne prilike te korisnicima nakon izvršenja kazne zatvora, uspješnije rješavati nepovoljne socijalne i ekonomske životne prilike (pomažući pri nastavku obrazovanja, zapošljavanja te uspješnijoj integraciji u lokalnu zajednicu).
- Mogućnost ostvarivanja (ako su ispunjeni zakonski uvjeti) prava osobe s problemom ovisnosti na jednokratnu naknadu, zajamčenu minimalnu naknadu, te inkluzivni dodatak zbog zdravstvenog stanja, a po provedenom vještačenju Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.
- Upućivanje u obiteljsko i partnersko savjetovanje pri udrugama ili Obiteljskom centru.

- Motiviranje punoljetne osobe s problemom ovisnosti za uključivanje u programe obrazovanja odraslih u okviru Projekta resocijalizacije osoba s problemom ovisnosti o drogama i informiranja o mjerama Projekta.
- Informiranje korisnika o socijalnim uslugama u lokalnoj zajednici npr. pučka kuhinja.

b. Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti i bolnički sustav

Punoljetne osobe uključuju se u tretman Službi i bolničkog sustava dobrovoljno/osobnom odlukom/po preporuci prijatelja ili obitelji, obiteljskih liječnika ili ako su upućeni od strane nadležnog/prekršajnog suda. Zdravstveni sustav surađuje s područnim uredima HZSR-a i u slučajevima radi ostvarivanja novčanih prava iz sustava socijalne skrbi te dogovora oko isplate prethodno ostvarenih prava na zajamčenu minimalnu naknadu, pravan na inkluzivni dodatak ili jednokratne naknade, kada korisnik ima djecu, a radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta i donošenja rješenja o priznavanju prava na smještaj u terapijsku zajednicu i domove za osobe s problemom ovisnosti.

U odnosu na ovu korisničku skupinu službe/bolnice postupaju na sljedeći način:

- Kod osoba koje su „prisilno“ upućene od strane nadležnog suda u tretman, Služba će o njihovom javljanju obavijestiti nadležni sud, odnosno izvijestiti o tijeku i rezultatu završetka tretmana nadležni probacijski ured kojem se dostavlja nalaz pregleda ako se radi o provedbi nadzora mjere liječenja ovisnosti o drogama koja je osobi izrečena uz uvjetnu osudu ili uvjetni otpust u trajanju do dvije godine.
- Kod osoba koje se „dobrovoljno“ uključe u tretman, osoba medicinsku dokumentaciju nosi svom liječniku obiteljske medicine i na temelju nje ostvaruje pravo na lijekove koje propisuje obiteljski liječnik.
- Ako se tijekom tretmana pojavi potreba za uključivanje HZSR-a npr. zbog odlaska u terapijsku zajednicu, ostvarivanja drugih materijalnih prava, osobu se upućuje u područni ured HZSR-a s važećom medicinskom dokumentacijom.
- Osobe koje imaju izrečenu mjeru obaveznog liječenja zbog ovisnosti, a nalaze se na izdržavanju zatvorske kazne javljanju se u Službu tijekom terapijskog izlaska u mjesto stanovanja i u kaznionicu nose nalaz.
- Prije otpusta s izdržavanja kazne zatvora, službenik kaznenog tijela kontaktira nadležnog liječnika u Službi, a kako bi ga se informiralo o potrebi nastavka liječenja otpuštenog zatvorenika.
- Ako je osoba u radnom odnosu, kontaktira se izabrani liječnik obiteljske medicine radi otvaranja ili zatvaranja bolovanja.
- Ako se osoba otpušta s bolničkog liječenja, kontaktira se nadležni liječnik Službe radi nastavka terapije.

c. Terapijske zajednice, udruge, domovi i prihvatilišta

Ustanove i udruge koje imaju potpisan Ugovor o pružanju socijalnih usluga s ministarstvom nadležnim za poslove socijalne skrbi surađuju s područnim uredima HZSR-a, službama za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti, bolničkim ustanovama i ostalim tijelima koja na bilo koji način skrbe o osobama s problemom ovisnosti.

U odnosu na ovu skupinu korisnika ustanove postupaju na sljedeći način:

- Korisnici ili članovi njihovih obitelji mogu direktno zatražiti pomoć, a isto tako se udrugama ili ustanovama mogu obratiti institucije koje imaju na bilo koji način kontakt s osobom za koju procjenjuju da bi joj trebala usluga psihosocijalnog tretmana u ustanovi ili udruzi.
- Ako se korisnik uključuje u tretman, prvo ga se upućuje kod psihijatra koji izdaje nalaz i mišljenje o potrebi tretmana. S tim mišljenjem korisnika se upućuje u HZSR te mu se u skladu sa zakonskim odredbama priznaje pravo na socijalnu uslugu smještaja
- Za korisnike koji uz ovisnost imaju razvijen psihijatrijski komorbiditet treba dostaviti psihijatrijsku dokumentaciju i to zadnje otpusno pismo i/ ili nalaz psihijatra.
- Ako je osoba na farmakoterapiji, osigurava se suradnja sa Službom za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti ili bolničkom ustanovom.
- Ako se radi o osobama koje su upućene iz zatvorskog sustava, surađuje se s probacijskom službom i izvještava ih se o tijeku izvršavanja tretmana.
- Po izlasku korisnika iz terapijske zajednice kontaktira se područni ured HZSR-a, a nadležna Služba za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti se kontaktira po potrebi, odnosno u slučaju kada je korisniku potreban nastavak terapije.

d. Zatvorski sustav i probacija

Osobe s problemom ovisnosti se u zatvorskom sustavu u tretman ovisnosti uključuju na prijedlog stručnog tima kaznenog tijela, nakon provedenog postupka procjene kriminogenih rizika i tretmanskih potreba u Centru za dijagnostiku u Zagrebu ili tijekom prijama u kaznenom tijelu. Uključivanje u programe psihosocijalnog tretmana određuje se pojedinačnim programom izvršavanja kazne zatvora. Program i intervencije u pravilu provode stručnjaci odjela tretmana, a dio intervencija provode specijalisti. U području tretmana ovisnosti u zatvorskom sustavu postoji suradnja s institucijama i organizacijama civilnog društva s kojima se zatvorenike s dijagnozom ovisnosti povezuje tijekom izdržavanja kazne i u kojima oni nastavljaju tretman nakon otpusta, a kroz ovakav pristup moguće je u tretman i savjetovanje uključiti obitelj ili drugu osobu koja će osobi s dijagnozom ovisnosti pružiti potporu u apstinenciji i promjeni stila života. Probacijska služba motivira osobe s problemom ovisnosti za liječenje i kontaktira sa službama/bolnicama/udrugama/terapijskim zajednicama u kojima se liječenje provodi.

U odnosu na ovu korisničku skupinu zatvorski sustav postupa na sljedeći način:

- Za vrijeme izvršavanja kazne zatvora, a osobito u zadnjih šest mjeseci prije otpusta, zatvorenika s problemom ovisnosti o drogama se prilikom korištenja pogodnosti izlaska (izlazak u mjesto prebivališta ili izlaska radi izvršavanja posebnog programa koji se provodi u zajednici) obvezuje se na javljanje nadležnoj službi za mentalno zdravlje, prevenciju i liječenje ovisnosti.
- Zatvorenika koji je u kaznenom tijelu uključen u program udruge registrirane u području tretmana i odvikavanja od ovisnosti, ili je prije dolaska na izdržavanje kazne zatvora bio uključen u program takve udruge, iznimno se za vrijeme korištenja izlaska može uputiti na javljanje u udruhu, umjesto u službu za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti.
- Prilikom davanja mišljenja o uvjetnom otpustu, kazneno tijelo će za zatvorenika s problemom ovisnosti predložiti izricanje posebne obveze – redovito javljanje nadležnom uredu za probaciju, a po potrebi i posebne obveze nastavka liječenja ovisnosti o drogama u zdravstvenoj ili drugoj specijaliziranoj ustanovi ili odvikavanje u terapijskoj zajednici, uz stručnu pomoć nadležnog tijela za probaciju.

- Osoba koja ima propisanu farmakoterapiju, osigurava se nastavak primjene terapije neovisno o prelasku iz zdravstvenog u zatvorski sustav i obrnuto za što je nužna suradnja liječnika oba sustava.
- Ako osoba s problemom ovisnosti ima maloljetnu djecu, kazneno tijelo po potrebi kontaktira nadležni područni ured HZSR.

U odnosu na ovu korisničku skupinu probacijski sustav postupa na sljedeći način:

- osobe uključene u probaciju s izrečenom sigurnosnom mjerom/posebnom obvezom/obvezom liječenja, po uputi probacijskog službenika javljaju se na liječenje u Službu/bolnicu/terapijsku zajednicu.
- liječenje se potiče odnosno nadzire uvidom u nalaze koje donosi osoba uključena u liječenje u probacijski ured ili kroz kontakte probacijskog službenika s ustanovom/udrugom u kojoj se osoba liječi.

e. Policija /sudovi/ državno odvjetništvo

Osobe s problemom ovisnosti koje su na izvršavanju kazne zatvora mogu dio kazne izvršavati u ustanovi i terapijskoj zajednici. Radi se o završnom djelu kazne zatvora, kada je zatvorenik izdržao najmanje polovinu izrečene kazne zatvora.

U tom slučaju postupa se na sljedeći način:

- Sudac izvršenja na temelju prijedloga kaznenog tijela donosi odluku o odobravanju uvjetnog otpusta u određenom trajanju (koji ne može biti dulji od dvije godine), a uvjetni otpust će zatvorenik izvršavati u ustanovi ili terapijskoj zajednici.
- Tijekom trajanja odobrenog uvjetnog otpusta zatvorenika nadzire sudac izvršenja i /ili službenik nadležnog županijskog probacijskog ureda u modalitetu koji određuje sudac izvršenja izrijeком u rješenju o uvjetnom otpustu.
- Ako se zatvorenik ne pridržava mjera određenih rješenjem ili programa ustanove ili terapijske zajednice, isto se može opozvati te se zatvorenika može uputiti na odsluživanje preostalog neodsluženog dijela kazne.

5.2 Žene, trudnice i roditelje s problemom ovisnosti o drogama

a. Hrvatski zavod za socijalni rad

Područne ustrojstvene jedinice HZSR u odnosu na ovu skupinu korisnika osiguravaju:

- Informiranje žene/trudnice/roditelje o mogućim uslugama i tretmanima u sustavu socijalne skrbi i gdje ih je moguće dobiti.
- Inicijalni razgovor, savjetovanje i motiviranje roditelja/skrbnika s problemom ovisnosti za uključivanje u izvanbolnički tretman ili na bolničko liječenje u sustavu zdravstva.
- Sveobuhvatnu procjenu i planiranje, što uključuje procjenu stanja, potreba, rizika i snaga žene/trudnice/roditelje s problemom ovisnosti; procjenu rizika za novorođenče
- Informiranje trudnice o potrebi odlazaka na redovne kontrole i nadzor redovitosti kroz kontakte stručnog radnika HZSR-a s nadležnim liječnikom.
- Po potrebi pružanje usluga: savjetovanja i psihosocijalnog savjetovanja, omogućavanje smještaja ženi radi provođenja rehabilitacijskih programa u terapijskim zajednicama do

3 godine, smještaja u kriznim situacijama u udomiteljskim obiteljima ako žena s problemom ovisnosti nema drugi smještaj te u organiziranom stanovanju, ako ispunjava uvjete propisane Zakonom o socijalnoj skrbi.

- Mogućnost ostvarivanja (ako su ispunjeni zakonski uvjeti) prava žene/trudnice/roditelja s problemom ovisnosti na jednokratnu naknadu, zajamčenu minimalnu naknadu, te inkluzivnog dodatka, a po provedenom vještačenju Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.
- Sukladno procjeni izricanja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djece: žurna mjera izdvajanja i smještaja djeteta kod pružatelja socijalnih usluga za djecu ako postoji opasnost za život, zdravlje i dobrobit djeteta, mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu i mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu ako život i zdravlje djeteta u obitelji nisu ugroženi.
- Upućivanje u obiteljsko i partnersko savjetovanje pri udrugama ili Obiteljskom centru.
- Smještaj majke i djeteta starosti do godine dana u majčinski dom.
- Omogućavanje smještaja žene s problemom ovisnosti u Sigurnu kuću kada je prisutno nasilje u obitelji.
- Upućivanje žene po završetku liječenja i tretmana u terapijskoj zajednici u Hrvatski zavod za zapošljavanje radi uključivanja u programe obrazovanja odraslih u okviru Projekta resocijalizacije osoba s problemom ovisnosti o drogama.
- Informiranje korisnika o socijalnim uslugama u lokalnoj zajednici npr. pučka kuhinja.
- U sklopu brakorazvodnih parnica i odlučivanja o roditeljskoj skrbi upućivanje u Službu za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti jednog ili oba roditelja/skrbnika na testiranje urina i psihijatrijski pregled, a u tom slučaju Služba dostavlja povratnu informaciju o provedenom.

b. Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti i bolnički sustav

Kod žena, trudnica i roditelja koje su povremeni konzumenti ili imaju problem ovisnosti o drogama postupak je identičan kao i kod punoljetnih osoba tj. ovisi o načinu uključivanja u tretman. One se uključuju dobrovoljno, po preporuci ili po nalogu suda, a službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti te bolnice za ovu skupinu korisnika osiguravaju i postupaju na sljedeći način:

- Kod korisnica koje su „prisilno“ upućene od strane nadležnog suda u tretman, Služba će o njihovom javljanju te tijeku i rezultatu završetka tretmana obavijestiti nadležni sud odnosno nadležni probacijski ured kojem se dostavlja nalaz pregleda ako se radi o provedbi nadzora mjere liječenja ovisnosti o drogama koja je osobi izrečena uz uvjetnu osudu ili uvjetni otpust u trajanju do dvije godine.
- Kada se korisnice „dobrovoljno“ uključe u tretman, osobe medicinsku dokumentaciju nose svom liječniku obiteljske medicine i na temelju nje ostvaruju pravo na lijekove koje propisuje obiteljski liječnik.
- Ako se tijekom tretmana javi potreba za uključivanjem područnog ureda HZSR-a, npr. zbog odlaska u terapijsku zajednicu ili ostvarivanjem drugih materijalnih prava, korisnicu se upućuje u područni ured HZSR-a s važećom medicinskom dokumentacijom.
- Kod korisnica koje su majke, ako postoje saznanja da im je potrebna pomoć pri izvršavanju roditeljske skrbi ili da su ugrožena prava i dobrobit djeteta, obavještava se područni ured HZSR-a, a kod opravdane sumnje na zanemarivanje/zlostavljanje malodobnog djeteta obavještavaju se nadležni područni ured HZSR-a i policija.

- Kod korisnica koje se nalaze u postupku konfliktnih razvoda, u slučajevima zlorabe droga, Službe provode postupak medijacije/savjetovanje te upućuju korisnice u područni ured HZSR-a.
- Ured za probaciju kontaktira nadležnog liječnika ili na zahtjev korisnice liječnici se obraćaju probacijskim službenicima s ciljem dostavljanja potvrde o liječenju (uglavnom u svrhu odgode rada za opće dobro za vrijeme bolničkog liječenja).
- Surađuje se s izabranim liječnicima obiteljske medicine, odnosno kada se radi o trudnicama, primarni ginekolog obavlja potrebne radnje (uglavnom ili za otvaranje bolovanja ili za dogovor oko terapije).
- Kada trudnica nije u tretmanu, a rodi dijete, socijalni radnici zdravstvene ustanove kontaktiraju područni ured HZSR-a.
- Prema stručnoj procjeni po potrebi se kontaktira područni ured HZSR-a vezano za korisnice koje za vrijeme tretmana ne pokazuju napredak.

c. Terapijske zajednice, udruge, domovi i prihvatilišta

U odnosu na ovu skupinu korisnika ustanove postupaju na sljedeći način:

- Korisnice ili članovi njihovih obitelji mogu direktno zatražiti pomoć, a isto tako se udrugama ili ustanovama mogu obratiti institucije koje imaju bilo kakav kontakt s osobom za koju procjenjuju da joj je potrebna usluga psihosocijalnog tretmana u ustanovi ili udruzi.
- Ustanove i udruge koje imaju potpisan Ugovor o pružanju socijalnih usluga s ministarstvom nadležnim za poslove socijalne skrbi surađuju s HZSR, službama za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti, bolničkim ustanovama i ostalim tijelima koja na bilo koji način skrbe o ženama s problemom ovisnosti.
- Ako se korisnica uključuje u tretman, upućuje se kod psihijatra koji izdaje mišljenje o potrebi tretmana. S tim mišljenjem korisnica se upućuje u područni ured HZSR-a koji izdaje rješenje o smještaju.
- U suradnji s korisnicom izvršavaju se ostale radnje potrebne za smještaj (izrada dokumenata ako ih nema, rješavanje zdravstvenog osiguranja ako ga nema, individualni plan tretmana i slično).
- Za korisnice koje uz ovisnost imaju razvijen psihijatrijski komorbiditet potrebno je dostaviti psihijatrijsku dokumentaciju, i to zadnje otpusno pismo i/ ili nalaz psihijatra.
- Ako psihijatar procijeni da je potrebna psihijatrijska obrada ili reguliranje terapije, supstitucije i sl., korisnica se upućuje na bolničko liječenje.
- Korisnici, ako je suglasna i ispunjava zakonske uvjete, omogućuje se socijalna usluga smještaja.
- Ako osoba uzima farmakoterapiju, osigurava se suradnja sa Službom za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti ili s bolničkom ustanovom.
- Ako je korisnica trudnica, ona se upućuje u Službu radi određivanja supstitucijske terapije te na redovito praćenje trudnoće.
- Ako se radi o trudnicama ili majkama s djecom pod rizikom ovisnosti, uzimaju se informacije o trenutačnom stanju u odnosu na mjere obiteljsko-pravne zaštite (ako postoje) i kontakt telefon psihologa ili socijalnog radnika u nadležnom područnom uredu HZSR-a.
- Kod korisnica koje su majke, a koje nisu pod skrbi HZSR-a, kontaktira se područni ured i u slučajevima kada sudjelovanje u programu ne pokazuje nikakav napredak ili kada su jasne naznake zanemarivanja/zlostavljanja djeteta.

d. Zatvorski sustav i probacija

U odnosu na ovu skupinu korisnika zatvorski i probacijski sustav postupa na sljedeći način:

- Postupak procjene i uključivanja u tretman i provođenje tretmana za zatvorenice je u najvećoj mjeri identičan onome već opisanome u točki 5.1 (uključivanje u tretman na temelju pojedinačnog programa izvršavanja kazne zatvora, na prijedlog stručnog tima kaznenog tijela, nakon provedenog postupka procjene kriminogenih rizika i tretmanskih potreba u Centru za dijagnostiku u Zagrebu ili tijekom prijema u kaznenom tijelu) - metode i način provedbe psihosocijalnih intervencija i programa prilagođeni su specifičnostima ove populacije.
- Zatvorenice čija je kazna zatvora duža od šest mjeseci se nakon provedenog postupka procjene u Centru za dijagnostiku u Zagrebu upućuju na izdržavanje kazne zatvora u jedinu kaznionicu s posebnim odjelima za žene - Kaznionicu u Požegi.
- Trudnice koje imaju problem ovisnosti o drogama, a nalaze se na odsluženju kazne zatvora u slučaju komplikacija u trudnoći upućuju se na hospitalizaciju u Referentni centar Ministarstva zdravstva za perinatalnu medicinu Petrova odnosno u centar za natalnu i perinatalnu medicinu najbliži mjestu prebivališta trudnice.
- Sukladno Zakonu o izvršavanju kazne zatvora trudnici i majci s djetetom koja je rodila za vrijeme izdržavanja kazne zatvora osigurava se cjelovita zdravstvena zaštita u vezi s trudnoćom, porodom i majčinstvom.
- Trudnicu se šest tjedana prije poroda smješta u odjel za smještaj roditelja u Kaznionici u Požegi, a na prijedlog liječnika i prije navedenog roka, a nakon poroda se majka s djetetom smješta u odjela za smještaj majke s djetetom u Kaznionici u Požegi.
- Porod trudne zatvorenice obavlja se u specijaliziranoj ustanovi javnog zdravstva te dijete uz majku ostaje na njen zahtjev, ako je prema procjeni nadležnog područnog ureda HZSR to u najboljem interesu djeteta, a do navršene treće godine djeteta. Iznimno do isteka kazne zatvora ako preostali dio kazne nije dulji od šest mjeseci, a nakon toga HZSR poduzima potrebne mjere iz svoje nadležnosti.
- Zatvorenice koje imaju izrečenu mjeru obveznog liječenja zbog ovisnosti, a nalaze se na izdržavanju zatvorske kazne, javljaju se u Službu za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti tijekom terapijskog izlaska u mjesto stanovanja te nalaz nose u kaznionicu.
- Zatvorenice uključene u probaciju s izrečenom sigurnosnom mjerom/posebnom obvezom/obvezom liječenja, po uputi probacijskog službenika javljaju se na liječenju u Službu/bolnicu.
- Liječenje se potiče, odnosno nadzire uvidom u nalaze koje donosi osoba uključena u liječenje u probacijski ured ili kroz kontakte probacijskog službenika s ustanovom u kojoj se osoba liječi.

e. Policija /sudovi/ državno odvjetništvo

U odnosu na ovu skupinu korisnika kazneno-represivni sustav postupa na sljedeći način:

- Doktori medicine specijalisti obiteljske (opće) medicine, djelatnici područnih ureda HZSR-a, drugi zdravstveni djelatnici (primjerice patronažne sestre) i ostali stručni suradnici udruga za potporu ženama s problemom ovisnosti, po saznanjima o lošoj brizi i zlostavljanju djeteta u obitelji, obvezni su o istom obavijestiti područni ured HZSR-a i policiju.

- Obveza policijskih službenika je da odmah i u što kraćem vremenu stupe u kontakt s djelatnicima HZSR-a kako bi u koordinaciji s njima proveli kazneno-pravnu zaštitu djece i obitelji s ciljem eventualne kaznene odgovornosti roditelja na štetu tek rođenog djeteta. Nakon provedenog kriminalističkog istraživanja obveza je policijskih službenika o rezultatima izvijestiti nadležno državno odvjetništvo i područni ured HZSR-a.
- Policijski službenici će informirati žene o mogućnosti dobivanja psihosocijalne pomoći od pružatelja takvih usluga (primjerice organizacija civilnog društva) ako takva mogućnost postoji u mjestu prebivališta ili boravišta osobe.

5.3 Djeca čiji roditelji / skrbnici imaju problem ovisnosti o drogama

Prilikom postupanja vezano za djecu nadležne ustanove postupaju u skladu s Konvencijom o pravima djeteta, Ustavom Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14) i ostalim nacionalnim i međunarodnim propisima s ciljem zaštite dobrobiti djeteta.

a. Hrvatski zavod za socijalni rad

Područne ustrojstvene jedinice HZSR u odnosu na ovu skupinu korisnika osiguravaju:

- Procjenu razvojnih rizika djeteta i procjenu sigurnosti djeteta.
- Sukladno procjeni, određuje se mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta (žurna mjera izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji, mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu, mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, upozorenje na pogreške i propuste u ostvarivanju skrbi o djetetu te provođenje sudske mjere nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa roditelja i djeteta koja je u nadležnosti suda.
- Smještaj maloljetne djece u udomiteljsku obitelj ili domove socijalne skrbi za djecu ako se osoba s problemom ovisnosti i njeni članovi obitelji nisu u stanju zadovoljavajuće brinuti o djetetu.
- Savjetovanje i motiviranje roditelja s problemom ovisnosti o uključivanju u obiteljsko ili partnersko savjetovanje, izvanbolnički tretman ili bolničko liječenje u sustavu zdravstva.
- Uključivanje djece u psihološko savjetovanje.
- Po potrebi omogućavanje smještaja roditelju/skrbniku s problemom ovisnosti radi provođenja rehabilitacijskih programa u terapijskim zajednicama do 3 godine, smještaja u kriznim situacijama u udomiteljskim obiteljima ako osoba s problemom ovisnosti nema drugi smještaj, te u organiziranom stanovanju ako ispunjava uvjete propisane Zakonom o socijalnoj skrbi.
- Mogućnost ostvarivanja (kada su ispunjeni zakonski uvjeti) prava osobe s problemom ovisnosti na jednokratnu naknadu, zajamčenu minimalnu naknadu, te doplatu za pomoć i njegu i osobnu invalidninu zbog zdravstvenog stanja, a po provedenom vještačenju Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom.
- Upućivanje roditelja/skrbnika s problemom ovisnosti, po završetku liječenja i tretmana u terapijskoj zajednici, u Hrvatski zavod za zapošljavanje radi uključivanja u programe obrazovanja odraslih u okviru Projekta resocijalizacije osoba s problemom ovisnosti o drogama.

- Informiranje korisnika o socijalnim uslugama u lokalnoj zajednici npr. pučka kuhinja.

b. Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti i bolnički sustav

U odnosu na ovu skupinu korisnika službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti postupaju na sljedeći način:

- Ako se tijekom tretmana otkrije da je na bilo koji način ugrožen interes malodobnog pacijentovog djeteta npr. kod opravdane sumnje na zlostavljanje i zanemarivanje, obavještavaju se područni ured HZSR-a i policija.
- U sklopu brakorazvodnih parnica i postupcima odlučivanja o roditeljskoj skrbi vezano za roditelje/skrbnike koji imaju problem ovisnosti o drogama područni uredi HZSR-a upućuju u Službu jednog ili oba roditelja na testiranje urina i psihijatrijski pregled te im Službe dostavljaju povratnu informaciju o provedenom.
- Kada je roditeljima/skrbnicima izrečena mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu ili mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, Služba kontaktira područni ured HZSR-a kojeg se izvještava o tijeku tretmana.
- U suradnji Službi i područnih ureda HZSR-a izrađuje se mišljenje o primjeni odgovarajućih mjera.

c. Terapijske zajednice, udruge, domovi i prihvatilišta

U odnosu na ovu skupinu korisnika ustanove postupaju na sljedeći način:

- Roditelji/skrbnici ili članovi njihovih obitelji mogu direktno zatražiti pomoć, a isto tako se udrugama ili ustanovama mogu obratiti institucije koje imaju na bilo koji način kontakt s osobom za koju procjenjuju da joj treba usluga psihosocijalnog tretmana u ustanovi ili udruzi.
- Ustanove i udruge koje imaju potpisan Ugovor o pružanju socijalnih usluga s ministarstvom nadležnim za poslove socijalne skrbi surađuju s područnim uredima HZSR-a, službama za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti, bolničkim ustanovama i ostalim tijelima koja na bilo koji način skrbe o roditeljima s problemom ovisnosti.
- Ako se jedan od roditelja/skrbnika uključuje u tretman, upućuje ga se kod psihijatra koji izdaje mišljenje o potrebi tretmana. S tim mišljenjem korisnik se upućuje u područni ured HZSR-a koji izdaje rješenje o smještaju.
- Roditelji/skrbnici korisnici koji uz ovisnost imaju razvijen psihijatrijski komorbiditet trebaju dostaviti psihijatrijsku dokumentaciju, i to zadnje otpusno pismo i/ ili nalaz psihijatra.
- Ako psihijatar procijeni da je potrebna psihijatrijska obrada ili reguliranje terapije, supstitucije i sl., korisnik se upućuje na bolničko liječenje.
- Nakon hospitalizacije i obrade roditelju/skrbniku korisniku, ako je suglasan i ispunjava zakonske uvjete, omogućuje se smještaj.
- Ako osoba uzima farmakoterapiju, osigurava se suradnja sa službom za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti ili s bolničkom ustanovom.
- Ako je roditelj/skrbnik korisnik trudnica, ona se upućuje u Službu za mentalno zdravlje radi određivanja supstitucijske terapije te na redovito praćenje trudnoće.
- Ako se radi o majkama s djecom pod rizikom ovisnosti, uzimaju se informacije o trenutačnom stanju u odnosu na mjere obiteljsko-pravne zaštite (ako postoje).

- Kod majki koje nisu pod skrbi HZSR-a kontaktira se područni ured HZSR-a u slučajevima kada sudjelovanje u programu ne pokazuje nikakav napredak ili kada postoje jasne naznake zanemarivanja/zlostavljanja djeteta.
- Kada se dijete smješta s roditeljem/skrbnikom u terapijsku zajednicu, roditelji/skrbnici potpisuju prijam i izrađuje se sveobuhvatna procjena djeteta.
- Pri smještanju djece uzimaju se u obzir posebni i objektivni razlozi (npr. dob, zrelost i posebne potrebe) povezani s individualnom situacijom djeteta, specifična skrb koju nudi modificirana terapijska zajednica, kao i vrsta stanovanja.
- Pri svakom razmatranju oblika i specifičnosti smještaja posebno bi trebalo uzeti u obzir osiguravanje zaštite djece od nasilja i osiguranje životnog standarda primjerenog za fizički, mentalni i socijalni razvoj.
- U slučajevima zajedničkog smještaja djece s braćom ili sestrama prioritet je povezivanje.
- Dijete se prijavljuje kod pedijatra i doktora dentalne medicine, novorođenčad se prijavljuje kod patronažne sestre, a po potrebi se kontaktiraju i ostali stručnjaci (psihijatar, logoped, defektolog, školski psiholog).
- Priprema se upis djeteta u odgojno-obrazovne ustanove (školu/vrtić) te se ostvaruje kontakt s razrednikom, socijalnim pedagogom i psihologom škole.
- Po potrebi se kontaktira Pravobraniteljica za djecu (prijava u slučaju kršenja prava djeteta i raznih oblika diskriminacije i stigmatizacije djeteta).
- Izrađuju se izvješća za potrebe HZSR-a i, po potrebi, suda koja sadrže sveobuhvatnu procjenu roditeljstva, razvoja privrženosti i emocionalno-socijalnog razvoja djeteta.

d. Zatvorski sustav i probacija

Zatvorski i probacijski sustav ne postupa s ovom kategorijom korisnika.

e. Policija/ sudovi/ državno odvjetništvo

U odnosu na ovu skupinu korisnika kazneno-represivni sustav postupa na sljedeći način:

- Doktori medicine specijalisti obiteljske (opće) medicine, djelatnici HZSR-a, drugi zdravstveni djelatnici i djelatnici udruga za potporu osobama s problemom ovisnosti, po saznanjima o lošoj brizi i zlostavljanju djeteta u obitelji obvezni su o istom obavijestiti nadležni područni ured HZSR-a i policiju.
- Obveza policijskih službenika je da odmah i u što kraćem vremenu stupe u kontakt s djelatnicima HZSR-a kako bi u koordinaciji s njima proveli kazneno-pravno zaštitu djece i obitelji s ciljem utvrđivanja eventualne kaznene odgovornosti roditelja na štetu djeteta.
- Nakon provedenog kriminalističkog istraživanja obveza je policijskih službenika o rezultatima izvijestiti nadležno državno odvjetništvo i područni ured HZSR-a.
- Odgojno-obrazovne ustanove (škole i vrtići) po eventualnim saznanjima o lošoj brizi i zlostavljanju djece od strane roditelja/skrbnika koji imaju problem ovisnosti obvezne su o svojim saznanjima obavijestiti policiju i HZSR kako bi se u što kraćem roku provela kazneno-pravna i obiteljsko pravna zaštita djece iz takvih obitelji.

5.4 Djeca i maloljetne osobe koje eksperimentiraju sa sredstvima ovisnosti

a. Hrvatski zavod za socijalni rad

Područne ustrojstvene jedinice HZSR u odnosu na ovu skupinu korisnika osiguravaju:

- Inicijalni razgovor u područnom uredu HZSR-a, motiviranje na liječenje te informiranje maloljetnika i roditelja/skrbnika o mogućim uslugama i tretmanima u sustavu socijalne skrbi i drugim sustavima kao i u organizacijama civilnog društva.
- Sveobuhvatnu procjenu i planiranje, što uključuje procjenu stanja, potreba, rizika i snaga maloljetnika i drugih članova obitelji ili osoba značajnih za maloljetnika.
- Sukladno procjeni roditeljima/skrbnicima se određuje mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta (žurna mjera izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji, mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu, mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, upozorenje na greške i propuste u ostvarivanju skrbi o djetetu te provođenje sudske mjere nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa roditelja i djeteta koja je u nadležnosti suda).
- Upućivanje maloljetnika u tretman Službe za mentalno zdravlje i izvanbolničko liječenje ovisnosti.
- Ako je za tretman zlorabe sredstava ovisnosti potrebno izdvojiti maloljetnika iz obitelji ili zajednice u kojoj dijete/maloljetnik živi, ciljani tretman ovisnosti provodi se u sklopu terapijske zajednice ili smještajem kod pružatelja socijalnih usluga, kroz program navedenih ustanova.
- Prije upućivanja ili smještaja maloljetnika u ustanovu za tretman ovisnosti, HZSR je dužan izraditi individualni plan rada s maloljetnikom koji se odnosi na mjere i aktivnosti koje treba poduzeti tijekom smještaja kako bi se uklonili razlozi izdvajanja maloljetnika iz obitelji.
- U okviru mjere obiteljsko-pravne zaštite maloljetnika Zavod može predložiti sudu određivanje mjere povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji; tada se maloljetnik smješta po sudskoj odluci, a ne uz suglasnost roditelja/skrbnika.
- Upućivanje roditelja/skrbnika u obiteljsko i partnersko savjetovanje, školu za roditelje pri udrugama ili Obiteljskom centru.
- Informiranje i savjetovanje maloljetnika o mogućnostima obrazovanja odraslih pri učilištima, ako su napustili redovno školovanje.
- U tretman se maloljetnici ne uključuju samoinicijativno, nego na inicijativu roditelja/skrbnika, područnog ureda HZSR-a, škole ili, ako su maloljetnici ujedno i počinitelji kaznenog ili prekršajnog djela, po odluci Općinskog kaznenog državnog odvjetništva te Kaznenog ili Prekršajnog suda.

b. Službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti i bolnički sustav

U odnosu na ovu skupinu korisnika službe za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti te bolnice postupaju na sljedeći način:

- Maloljetnik se uključuje u tretman Službi uz podršku roditelja te drugih osoba koje o njima skrbe ili po uputi nadležnih institucija ako su uhvaćeni u posjedovanju droge ili su počinili neko prekršajno ili kazneno djelo pod utjecajem droge; u tom slučaju se nadležne institucije obavještavaju o njihovom javljanju, tijeku tretmana te njegovom završetku.
- U slučaju da maloljetnik iskazuje želju za tretmanom, a roditelji/skrbnici se izričito tome protive, Služba je dužna informirati o tome nadležni područni ured HZSR-a.
- Maloljetnik na prvi susret obavezno mora doći u pratnji roditelja/skrbnika.

- Psihijatar obavlja prvi psihijatrijski pregled i odlučuje hoće li se daljnji tretman nastaviti kod psihijatra ili kod nekog od stručnih suradnika.
- Kod maloljetnika koji je službeno upućen u tretman, nadležnim institucijama dostavlja se obavijest o javljanju u tretman, a po završetku tretmana ili samovoljnom prekidu tretmana obavještava se područni ured HZSR-a.
- Komunikacija se odvija s područnim uredom HZSR-a koji dalje komuniciraju s nadležnim sudom.
- Kada je maloljetnik zaprimljen na bolničko liječenje, psihijatar nakon pregleda izrađuje nalaz i mišljenje.
- Nakon stabilizacije maloljetnik se upućuje na daljnji tretman u Službu.
- Psihijatar izrađuje procjenu rizika te po potrebi o tome obavijesti područni ured HZSR-a.
- Maloljetnici koji eksperimentiraju sa sredstvima ovisnosti upućuju se u tretman prema mjestu prebivališta u Službe, a psihijatar po procjeni rizika i trenutačnih poteškoća maloljetnika kao i korištenja psihoaktivnih tvari upućuje obavijest nadležnom područnom uredu HZSR-a.

c. Terapijske zajednice, udruge, domovi i prihvatilišta

U odnosu na ovu skupinu korisnika ustanove postupaju na sljedeći način:

- U slučaju sumnje i/ili prepoznavanja znakova konzumacije psihoaktivnih sredstava obavještava se područni ured HZSR-a.
- Ako se utvrdi da se radi o maloljetniku koji eksperimentira sa sredstvima ovisnosti, prije smještaja u ustanovu u suradnji s roditeljem/skrbnikom i djelatnikom HZSR-a treba izvršiti sveobuhvatnu obiteljsku procjenu i utvrditi najbolji interes maloljetnika; utvrditi mogućnost adekvatnog zbrinjavanja maloljetnika; informirati maloljetnika o njegovim pravima, mogućnostima zaštite, uvjetima smještaja, procedurama i postupcima; omogućiti maloljetniku da se izjasni o predloženom obliku zaštite.
- Prije smještaja maloljetnika u terapijsku zajednicu treba pribaviti suglasnost roditelja/skrbnika.
- Izrađuje se usmeno i/ili pismeno izvješće o provedenoj procjeni i ostalim postupcima tijekom identifikacije pružatelju usluge smještaja.
- Maloljetnici se u terapijsku zajednicu primaju na temelju rješenja o priznavanju prava na uslugu smještaja koje se donosi na temelju mišljenja HZSR-a.
- Mišljenje HZSR-a temelji se na najprikladnijem obliku skrbi koji je u najboljem interesu za maloljetnika.
- Odgovorna stručna osoba kontaktira ustanovu s upitom o mogućnostima prihvata maloljetnika u terapijsku zajednicu tijekom kojeg se razmjenjuju informacije o najznačajnijim karakteristikama maloljetnika te uvjeti prijama.
- Stručni djelatnik HZSR-a upućuje pismeni zahtjev za smještaj maloljetnika u terapijsku zajednicu.
- Nakon kompletiranja sve potrebne dokumentacije u roku od 7 dana sastaje se stručni tim ustanove koji odlučuje o prikladnosti programa terapijske zajednice za maloljetnika za kojeg je zaprimljen zahtjev te se o tome obavještava HZSR i/ili roditelji/skrbnici maloljetnika.
- Ako je maloljetnik u stanju krajnje psihofizičke iscrpljenosti, ozlijeđen, u stanju nekontroliranih reakcija i ponašanja kojima ugrožava sebe i okolinu, ili je zbog drugih okolnosti potrebna neodgodiva zdravstvena intervencija, on će odmah biti odveden u

najbližu zdravstvenu ustanovu radi pružanja hitne medicinske pomoći, nakon čega se obavještavaju roditelji/skrbnici i djelatnik HZSR-a.

- HZSR se obavještava i ako se ocijeni da je maloljetniku potrebna neka druga vrsta pomoći i zaštite s obzirom na njegove osobne i druge životne okolnosti, a posebna pažnja se posvećuje indikatorima rizika ako je maloljetnik bio žrtva nasilja.
- Ako maloljetnik nema materijalnih sredstava, kontaktira se HZSR prema mjestu prebivališta kako bi se odobrila jednokratna pomoć za podmirivanje troškova prijevoza maloljetnika
- Kada se maloljetnik smještava u ustanovu treba pribaviti i mišljenje nadležne zdravstvene ustanove o psihofizičkom statusu maloljetnika koje nije uvjet za prihvatanje no nužno ga je nabaviti najkasnije u roku 2 tjedna od smještaja maloljetnika.
- Nakon stručnog liječničkog mišljenja, psihodijagnostičke obrade, pozitivne ocjene psihijatra i motivacije za ulazak u ustanovu, uz sudjelovanje socijalnog radnika zdravstvene ustanove, predstavnika HZSR-a i ustanove, obavlja se razgovor s maloljetnikom i roditeljima/skrbnicima. U tom slučaju cjelokupnu dokumentaciju i zahtjev za smještaj u zajednici HZSR-u prema mjestu prebivališta upućuju roditelji/skrbnici uz pomoć i podršku predstavnika zdravstvene ustanove u kojoj se maloljetna osoba nalazi.
- Ako je donesena pozitivna odluka o prijemu, o tome se usmeno i pismeno obavještava područni ured HZSR-a te se dogovara dan i vrijeme prijama.
- Stručni suradnik nakon završenog prijama ispunjava potrebnu dokumentaciju, formira dosje korisnika, upisuje korisnika u matičnu knjigu te pismeno obavještava HZSR o realiziranom prijemu.
- Ako maloljetnik ima izrečene odgojne mjere i posebne obveze te su prisutni teži oblici problema u ponašanju, ustanova surađuje s državnim odvjetništvima i sudovima za mladež te dostavlja potrebna izvješća o izvršenju mjere.
- Ako maloljetnik nakon izlaska iz ustanove ima izrečenu mjeru pojačane brige i nadzora, ostvaruje se suradnja s područnim uredom HZSR-a.
- Kada se stvore uvjeti za povratak, potrebno je s maloljetnikom, njegovim roditeljima/skrbnicima i djelatnikom HZSR-a izraditi plan povratka koji će uključivati izvaninstitucionalne oblike pomoći djetetu i obitelji nakon prestanka smještaja (mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu, mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, savjetovanje, uključivanje u školu, socijalne usluge poludnevnog/cjelodnevnog boravka, organiziranje slobodnog vremena, novčana i druga pomoć i sl.).
- Po prestanku smještaja i povratku maloljetnika u vlastitu obitelj područni ured HZSR-a i djelatnici ustanove dužni su pratiti prilike u obitelji maloljetnika te djelovati u cilju zaštite dobrobiti maloljetnika i prevencije recidiva.
- U slučaju prijevremenog napuštanja ili odustanka od tretmana, ustanova je obvezna o tome obavijestiti obitelj i područni ured HZSR-a, a maloljetnik treba potpisati Izjavu o napuštanju terapijske zajednice. Ako je izrečena sudska mjera, potrebno je pismenim putem o istome obavijestiti nadležni sud.
- Bijeg ili neopravdano odsustvo maloljetnika prijavljuje se nadležnoj policijskoj upravi/postaji te se obavještava roditelj/skrbnik i područni ured HZSR-a.

d. Zatvorski sustav i probacija

U odnosu na ovu skupinu korisnika zatvorski sustav postupa na sljedeći način:

- Ako maloljetnik ima propisanu farmakoterapiju, nastavlja se provedba terapije.
- Za maloljetnike i odgajanike je u zatvorskom sustavu organizirana zaštita mentalnog zdravlja u Psihijatrijskoj bolnici za djecu i mladež putem konzilijarnih i kontrolnih pregleda ili u najbližoj ustanovi koja obavlja poslove adolescentne psihijatrije.
- Po potrebi surađuje se s HZSR-om, Službama i sudovima za mladež osiguravajući adekvatnu skrb maloljetnicima.
- Ako se maloljetnik otpušta s odgojne mjere na farmakoterapiji, ovlašteni službenik tretmana obavještava nadležnu Službu za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti.

e. Policija/ sudovi/ državno odvjetništvo

U odnosu na ovu skupinu korisnika kazneno–represivni sustav postupa na sljedeći način:

- Sudovi u okviru kaznenog i prekršajnog postupka koji se vodi prema maloljetniku izriču odgojne mjere, posebne obveze, kaznu maloljetničkog zatvora i mjere sigurnosti. Pri odabiru odgojne mjere i posebne obveze sud na temelju podatka kojima raspolaže izriče mjeru ili posebnu obvezu kada utvrdi da je potrebno utjecati na maloljetnika i njegovo ponašanje, između ostalog i posebnu obvezu iz članka 10. stavka 2. točke 10. Zakona o sudovima za mladež, a to je posebna obveza da se, uz suglasnost maloljetnikovog zakonskog zastupnika, maloljetnik podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti.
- Područni ured HZSR-a upućuje maloljetnika na izvršavanje odgojne mjere posebne obveze. Također, sud može izreći maloljetniku s problemom, ovisnosti o drogama prema Zakonu o sudovima za mladež posebnu obvezu uključivanja u pojedinačni ili skupni psihosocijalni tretman u službama za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti ili drugim ustanovama koje za to imaju ovlaštenje.
- HZSR upućuje maloljetnika na izvršavanje posebne obveze, prati provedbu obveze i o tome obavještava sud.
- Po saznanjima da maloljetnik koristi droge djelatnici odgojno-obrazovnih ustanova, stručni radnici centra za pružanje usluga u zajednici i drugi pružatelji usluga za djecu dužni su obavijestiti policiju i HZSR, a obveza policije je da prikupe dodatne obavijesti s ciljem utvrđivanja prekršajne ili kaznene odgovornosti.
- Nakon provedenog kriminalističkog istraživanja obaveza policije je da o rezultatima obavijesti nadležni područni ured HZSR-a po mjestu prebivališta i nadležno državno odvjetništvo ili Prekršajni sud, s ciljem prekršajnog ili kaznenog postupka.
- Nadležno državno odvjetništvo prije podizanja optužnice za počinjenje kaznenog djela odnosno na temelju pravomoćne presude kojom je izrečen pridržaj maloljetničkog zatvora uz mjeru obveznog liječenja obavještava nadležni područni ured HZSR-a o presudi dok se mjera provodi u Službi za zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti, drugoj zdravstvenoj ustanovi, udrugama/savjetovalištim za rad s mladima.

6. Suradnja i razmjena informacija između nadležnih tijela i ustanova koje sudjeluju u pružanju skrbi i tretmana

Sva tijela s kojima osoba s problemom ovisnosti dođe u kontakt dužna su surađivati i razmjenjivati informacije s ciljem osiguranja odgovarajuće skrbi za navedene korisnike u skladu sa zakonskim propisima kojima je uređen njihov djelokrug rada i nadležnosti.

Nadležna tijela, ustanove, terapijske zajednice i udruge koje sudjeluju u pružanju skrbi i tretmana u slučaju roditelja kod kojeg postoji problem uporabe droga i u slučaju procijenjenog rizika u ostvarenju roditeljske skrbi surađuju i razmjenjuju informacije s područnim uredima HZSR-a.

U postupanju s trudnicama, roditeljama i majkama potrebna je žurnost u poduzimanju potrebnih antenatalnih dijagnostičkih i terapijskih postupaka.

Suradnja između sudova i područnih ureda HZSR-a vezano uz izvršenje odgojnih mjera i posebnih obveza izrečenih maloljetniku s problemom ovisnosti o drogama sastoji se od dostavljanja pravomoćne odluke suda Zavodu na izvršenje. HZSR maloljetnika upućuje na izvršenje mjere u nadležnu ustanovu, a zatim se periodično, svaka tri mjeseca, obavještava sud o rezultatima provedbe izrečenih mjera i obveza.

Područni uredi HZSR-a i terapijske zajednice dužni su surađivati, razmjenjivati informacije i dogovarati se u pogledu skrbi o maloljetnicima i djeci čiji roditelji/skrbnici imaju problem ovisnosti o drogama.

Važno je posebnu pažnju posvetiti redovitom izvršavanju školskih obaveza maloljetnika i osigurati im nastavak i završetak školovanja.

7. Završne odredbe

Prilikom postupanja sukladno ovom Protokolu djelatnici nadležnih tijela, ustanova i drugih čimbenika koji sudjeluju u pružanju skrbi i tretmana dužni su pridržavati se profesionalnog i etičkog kodeksa sukladno svojoj struci te poštivati privatnost, dostojanstvo i vrijednost svake osobe te postupati u skladu sa zakonskim propisima i ovim Protokolom.

S ciljem osiguranja kvalitete intervencija i učinkovitosti tretmana te skrbi pri pružanju usluga nužan je timski i multidisciplinarni pristup različitih struka, kao i međuresorna suradnja ustanova iz zdravstvenog sustava, sustava socijalne skrbi, pravosudnog i kazneno-represivnog sustava te suradnja s terapijskim zajednicama i organizacijama civilnog društva.

Za koordinaciju provedbe Protokola, svaka u svojem djelokrugu, zadužene su nadležne ustrojstvene jedinice ministarstva nadležnog za poslove zdravstva, za socijalnu skrb, za kazneno-represivno postupanje i zatvorski i probacijski sustav, u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo.

Po donošenju ovoga Protokola zadužuju se sva resorna ministarstva da upoznaju tijela i ustanove iz svog djelokruga s njegovim donošenjem, da osiguraju njegovu dostupnost te poduzmu potrebne mjere za njegovu dosljednu primjenu.